

# - Lær elevene flere bokstaver i uka

Kjersti Lundetræ og Finn Egil Tønnessen mener at lærerne ikke må være så redde for å gå fortere fram i bokstavinnlæringen.

TEKST Lise-M. Vikse Kallåk

- Jo flere bokstaver elevene kan, jo raskere lærer de å lese og skrive, sier Lundetræ.

Lundetræ og Tønnessen er henholdsvis førsteamanuensis og professor ved Universitetet i Stavanger (UiS). De står bak ei bok om den første leseopplæringen, «Å lykkes med lesing», som kommer til våren.

Utdanning treffer dem i Lesesenteret på Ullandhaug. Kjersti Lundetræ har arbeidet med leseopplæring ved Lesesenteret ved UiS siden 2006, og hun oppdaget at det var vanskelig å finne forskning om bokstav- og leselæring.

Sammen med Tønnessen bestemte hun seg for å skrive ei forskningsbasert bok om temaet.

De fant lite forskning om norske forhold. De fleste av studiene forfatterne brukte, er fra USA. Hun trekker fram forskningen til Cindy D. Jones, Sarah K. Clark og D. Ray Reutzel. Den viser at intensivering av bokstavinnlæring ga gode resultater.

- De sammenlignet det å gjennomgå én bokstav i uka, med én bokstav om dagen. Det ble brukt om lag 15 minutter daglig på bokstavinstruksjonen, sier Lundetræ, som forteller at elevene fikk repetert alfabetet seks ganger i løpet av ett år.

- Elevene oppnådde sikker bokstavkunnskap raskere og kom tidligere i gang med å lese, sier hun



Førsteamanuensis Kjersti Lundetræ og professor Finn Egil Tønnessen ved Universitetet i Stavanger mener det er viktig at lærerne ikke bruker lang tid på hver enkelt bokstav. FOTO LISE-M. VIKSE KALLÅK



De fleste førsteklassingene bruker sju-ni måneder på å lære alfabetet. Det kan gå ut over leseferdigheten når det tar så lang tid å få alle bokstavene på plass. FOTO SXC

og forklarer at dersom elevene kan alle bokstavene, kan de lese og skrive flere ord.

- Ved slutten av skoleåret var det færre elever i risikogruppen for mangelfull bokstavkunnskap. Elevene hadde fått bokstavene repetert mange ganger, og det var lett for lærerne å se hvem som mestret de ulike bokstavene og hvem som trengte ekstra trening på hva. Det ble brukt mer tid på vanskelige bokstaver, sier hun.

Lundetræ har selv flere års erfaring med leseopplæring fra grunnskolen. Da lærte elevene én bokstav hver 14. dag.

- I dag gjennomgår rundt 80 prosent av lærerne én bokstav i uka, resten tar for seg maks to eller tre bokstaver, sier Lundetræ og viser til en undersøkelse i masteroppgaven til Annelin Rasmussen fra mai i fjor. 1217 lærere på 1. og 2. trinn fordelt på alle landets fylker besvarte undersøkelsen. Den viste at de fleste brukte sju til ni måneder på alfabetet, mens 10 prosent brukte et halvt år og 10 prosent mer enn ett år.

- Ved å gå sakte fram får en langt mindre tid til å lære de siste bokstavene, sier Lundetræ.

Hun ser gjerne at alle bokstavene gjennomgås før jul og anbefaler å introdusere to-tre bokstaver i uka. Da får elevene repetert bokstavene flere ganger gjennom året, noe hun mener er en fordel, også for barn med liten eller ingen kunnskap om bokstavene.

- Gapet mellom disse og dem som kjenner bokstavene, blir mindre, sier hun.

- Hva med elevene som trenger mer tid til å lære?

- Et tilstrekkelig antall repetisjoner av koblingen bokstav-lyd er ofte viktig for disse elevene, sier Lundetræ.

Hun mener også at man raskere oppdager de som står i fare for å utvikle lese- og skrivevansker, og dermed kan gi tilpasset opplæring raskere.

Lundetræ understreker at lese- og skrivetrening under bokstavinnlæringen er vesentlig.

- Trolig vil også mange elever få skrevet mer om de får bruke tastatur. Å bruke tekstbehandling sammen med lyd støtte på PC eller nettbrett gir elevene mange repetisjoner av koblingen mellom bokstav og lyd, sier hun.